

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Caput II. Autoritates quibus relata Decreta explicantur, probaturque
Canones non obligare, nisi in locis, ubi servandi sunt, solemniter
publicentur, & interdum Publicationem iterandam esse, vel nisi ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

» ræ, & iis etiam qui Neocæsareæ, similiter & qui
» Gangris. Præterea & ab iis qui Antiochia Syriae,
» atque etiam qui Laodicea Phrygiæ. Præterea autem
» à 150. Patribus qui in hac à Deo conservanda &
» Imperiali Civitate convenerunt, & à 200. qui Ephe-
» siorum Metropoli prius coacti sunt, & 630. Sanc-
» tis & Beatis Patribus qui Calcedone, similiter &
» iis qui Sardicæ, & qui Carthagine, & qui rursus
» in hac Dei Cultrice & Imperatrice urbe conven-
» runt sub Nectario, qui huic Imperanti Civitati præ-
» sidebat, & Theophilo, qui fuit Alexandria Archiepis-
» copus.

Cætera, quæ habentur in eodem, tam præceden-
tia, quam subsequenta illud quod retulimus, præ-
termittendum ducimus, quia ad elucidationem Cano-
nis Calcedonensis, nec non & Nicæni, prout iste cum
illo convenit, non faciunt; spectant siquidem par-
tim ad Canones Apostolorum, partim ad Epistolas
Patrum Græcorum, quæ *Canonica* vocantur. Quoad
Nicænum *Canonem*, notare sufficit: 10. Quod expres-
sam mentionem non faciat, nisi de Sex Conciliis
Generalibus præcedentibus, & de Conciliis Provin-
cialibus, de quorum numero tacer. 20. Trullanam
Synodum inter Sex comprehendit. Hujus autem
Canones, in pluribus, Ecclesiæ Romanæ, seu Oc-
cidentalis Canonibus adversantur: ideoque Canones
secum repugnantes probet, sicuti Calcedonensis I.
Trullanus II. eorumque observationem insimul præ-
cipiat.

Jam satis superque de Decretis, quæ indistinctè
præcipiunt, ut Canones ab omnibus serventur, ac
de Canonibus illa confirmantibus, in eo quòd
idem præcipiunt, & de incommodis hinc emergen-
tibus, nempe, Decreta illa, nec non & Canones
hujusmodi, ad impossibile obligare; cum simul ser-
vari nequeant, quæ contraria: Item, obligare ad
servandos Canones non receptos, aliose abrogatos,
vel ut noxios, vel ut moribus patriis non con-
sentaneos.

Nunc, ad hæc absurda, aliave similia respondendum,
10. Prædicta incommoda non occurrere, nisi in Cano-
nibus ad Disciplinam spectantibus; cessare autem si-
mens Ecclesiæ inspicitur. Hanc autem aliam non
esse, quam ut unaquæque Regio Canones sibi con-
venientes observet. Hoc positò, nullum incommodum:
nulli Canones damnantur, sed in honore habentur,
prout cuique loco utiles sunt. Omnes quidem re-
verentiâ digni sunt, sed non omnes utique uti-
les: diversa remedia, diversis morbis applicanda:
illorum usus liber esse debet, dummodò quilibet iis
utens ad salutem perveniat. Hoc unum Ecclesiæ de-
siderat: modus est indifferens; si probatus fuerit ab
iis, qui præfunt, vel præesse debent. Fides una est
& eadem apud omnes, & esse debet: mores autem
non item; sed illorum diversitas permittenda, prout
necessitas, vel utilitas id postulat. Extant non pauci
Canones, sive antiqui, sive novi, qui id docent.
Circa res hujusmodi maxima vis usus & consuetudinis.
Multa antiquitatis vigerunt, postea abolita fuerunt,
deinde restituta, pro temporum varietate. Quæ nunc
vigent, abrogationi obnoxia sunt.

Respondendum. 20. Propositiones generales pro
subiecta materia accipiendas: Nomine autem *Canonum*
servandorum, non alii intelliguntur, quam, qui re-
cepti sunt, & vigent; ideoque vim Legis habent.
Hinc autem sequi quòd Canones decretave, quæ in-
distinctè præcipiunt, ut Canones serventur, intelli-
gendi sunt de iis, qui adhuc in vigore sunt, eaque
omnia habent, quæ requiruntur ad obligandum.

Respondendum. 30. Plura ex adductis Decretis con-
dita fuisse benè multos post annos, quibus lati erant
Canones, quorum observationem indistinctè com-
mendabant præcipiebantque: idcirco istos jam jam
publicatos, aut per usum, multò prius obligasse;
eaque de causâ, ut custodirentur, urfisse, dummo-
dò non fuerint aboliti.

CAPUT SECUNDUM.

*Autoritates, quibus relata Decreta explicantur, probatur-
que, Canones non obligare, nisi in Locis, ubi servandi
sunt solemniter publicentur, & interdum publica-
tionem iterandam esse, vel nisi saltem per usum re-
cepti fuissent.*

Collectioni faciendæ præmittendum, [ut ex di-
cendis patebit] obligationem publicandi Leges
quascumque ex Jure Naturali nasci; cum, sine publi-
catione, debite cognosci nequeant, nullisque obliga-
ri possit ad faciendum, quod non novit: quia ad im-
possibile nemo obligari potest. Hinc innumeri pro-
pemodùm Canones hanc præceperunt: Et præsumen-
dum, illos, qui illius non meminerunt, supposuisse
illius necessitatem adeò notam esse, ut Prælati,
quibus publicandi onus incumbit, huic muneri non
defuturi essent. Itaque hujus Collectionis Scopus
præcipuus non est, ut probetur, quæ, & quanta sit
Publicationis necessitas; sed, ut ostendatur, quis il-
lius modus, cæteraque explicantur: quæ ad illam
pertinent. Quod cum melius feri non possit, quam
Conciliorum testimoniis, quæ de illa mentionem ex-
pressam fecerunt, occurrentia ab initio sæculi IV. us-
que ad sæculum XV. accuratè congeremus, salvo
tamen necessario defectu.

Antiquissimum omnium defumitur ex *Concil. ARE-
LATENSI*, habito An. 314. Extat in illius *Epistola* ad
SYLVESTRUM Pontificem. Supponens Concilium
Decreta sua vim obligandi habere non posse sine
publicatione, mittit illa ad illum, ut illius opera in-
notescerent per totum illius districtum, & Christia-
norum infinitæ multitudini, ad Imperatorem Sena-
tumque Romanum, ob negotia apud eos peragenda
confluenti. Eamque esse ipsius mentem his verbis
significat: *placuit etiam, antequam à te, qui majores
Dioceses tenes, per te potissimum omnibus insinuari.* Cor-
ruptus est hic locus; ut restituatur legendum, *ante
à te audiri, & cognosci, qui major es Diocesis, à te po-
tissimum omnibus insinuari.* Colligitur hæc restituito
ex *Summa Epistola* præfixa Canonibus: *quod decre-
vimus communi consilio charitati tue significavimus, ut
omnes sciant quid in futurum observare debeant.* *CONC.
TOM. I. pag. 1426. & 1427.*

Laudatum Concilium quodammodo Generale fuit;
quia ex præcipuis Orbis totius Provinciis constabat,
& ab Imperatore convocatum fuerat, ad finiendas
Controversias Universam Ecclesiam spectantes; & *Le-
gati* Sedis Apostolicæ interfuerunt. Idcirco Canones
illius publicatione generali indigebant, ut ad omnes,
propter quos conditi erant, pervenire possent. In
quo hi Canones differebant ab illis, de quibus
CÆLESTINUS, in *Epist.* supra objectâ: ubi insinuat,
extare Canones proprios quibusdam Regionibus, vel
cuidam generi Personarum, quos ideò illarum Cano-
nes appellare licet, ob peculiarem ad illos respectum.
Hic autem videtur sensus illorum verborum, *nulli
Sacerdotum liceat suos ignorare Canones: Vox illa, suos,*
attentione digna, legitur non solum apud *JUSTELLUM*
& *LABBEUM*, sed etiam apud *BURCHARD. Lib. II.
Cap. 16. & IVONEM CARNOT. Part. VI. C. 281.* si verò
apud *Gratianum* omittatur *Can. 4. DIST. XXXIII.*
idemque fiat quandoque in *Capitular. 6. Regum Fran-
ciæ*, interdumque mutetur in istam, *sacros*: mendum
est, corrigendum per *Epistolam* ipsam, prout refertur
à citatis Autoribus.

Eandem publicationis necessitatem itidem suppo-
nit *Concil. NICÆN.* An. 325. in *Epist. Enciclica*, seu
Circulari, missa ad Episcopos, qui non interfuerant;
sic enim ibi loquitur: *Quæ literis ad vos perscri-
bere visum est, ut intelligere possitis quæ Decreta san-
citraque.* *SOCRAT. Lib. II. Cap. 9.*

Eandem suppositionem videre est in *EPIST. Con-
cilii SARDICENSIS*, habiti An. 347. ad Papam *JULIUM*,
qua

qua illum suorum Decretorum certiores faciant; hæc enim habet: *Tua autem excellens prudentia disponere debet, ut per tua scripta, qui in Sicilia, qui in Sardinia, & in Italia sunt, fratres nostri, quæ acta sunt & definita sunt, cognoscant.*

Porro, si Concilium Sardicense, si Concilium Arelatense credidissent Canonum publicationem factam Romæ, sufficere, ut notitia illorum certa ad alias Ecclesias transmittatur; non rogassent Pontificem, ut Decreta, ad illum missa, communicaret Episcopis sui districtis. Patres quoque *Nicani* Canones suos Episcopis, qui non interfuisent, non misissent; sed satis habuissent, ut Romam deferrentur, hac spe, fore, ut hinc ad cæterorum notitiam devenirent.

Porro, quod appropriat nonnullos Canones quibusdam regionibus, nihil aliud est quam publicatio, ibi, non alibi facta, aut acceptatio, receptioque per usum, ab istis, non ab aliis facta.

INNOCENTIUS I. mentem suam clariùs exposuit circa necessitatem publicationis Canonum, in *Epistola ad Vitricium Episcopum Rotomag.* illi siquidem suggerit, præcipitque, ut populis vicinioribus, nec non & Collegis suis, Collectionem Canonum sibi missam, publicandam curet; tum, ut cognoscant Romanos mores, tum, ut Prælati dicant, quomodo regere debeant, qui Christi fidem amplectuntur; „Erit dilectionis tuæ per plebes finitimas & Sacerdotes nostros, qui in illis regionibus propriis regionibus præsentent, regularum hunc Librum quasi didascalicum atque monitorem, sedulo insinuare, ut ita nostros cognoscere, & ad fidem confluentium mores, valeant docendi sedulitate formare.”

Objecta sunt supra quadam verba *Sixti III.* scribentis ad Episcopos Illyrici, quæ sumpta ut par est, obligationem servandorum Canonum fundari, nedum in eorum iustitia, sed etiam in illorum publicatione, innuunt. Prohibens enim ne discedant ab eo, quod Sancta Sedes præscripsit, insinuat, illos ad obedientiam teneri, ob duas causas. 1^a. Quod pluries præcepti Apostolici notitiam acceperunt, ut patet his verbis: *Frequens ad vos Decreta decrevit autoritas.* 2^a. Quod præceptum iustum sit, ut hinc colligitur juxta regularem ordinem.

Eadem doctrina probatur per *Epistolam S. LEONIS* ad Episcopos, in qua loquitur de duplici publicatione: altera, quæ primâ vice Canones notificantur; altera, quæ, si oblitæ fuerint, in memoriam revocantur. Utraque inferitur ex his verbis: *Ne qua excusatio de ignoratione Canonum nascatur, quamquam ignorare nunquam licuit Sacerdotem, quid Canonum regulis definitum fuerit, hæc ad vestras Provincias scripta direximus.* Prior desumitur ex eo quod dicit, *Sacerdotem non posse ignorare Canones;* hoc enim provenit ex eo quod illos publicandi cura incumbit Sacerdoti. Posterior, ex cæteris verbis, quibus patet denuò missos Canones fuisse præfatis Episcopis, ut iterata publicatione illorum memoria conservaretur.

CAPUT TERTIUM.

Autoritates alie adhuc clariores, circa eandem Canonum publicationem.

CONCILIIUM TOLETANUM IX. An. 655. habitum, Publicationem Canonum adeò necessariam duxit, quò vim obligandi haberent, ut, volens novos antiquis attexere, illos publicari decrevit, sicuti veteres sequuti publicari fuerant; huc etiam adductum fuit spe, fore, ut ipsa publicatione, ac cum aliis conjunctione, æqualiter stabiles ac venerandi efficerentur.

„Id communi definitione decernimus; ut Capitula, quæ in præfatis Canonibus minimè habentur inserta, pari promulgarentur sententia, & antiquis jungerentur regulis perenni iugitate mansura, & omni reverentiâ conservanda. Legere est aliquid fortissimum.

Tom. I.

tiùs clariùsque de necessitate publicationis Canonum, in Concilio XVI. ejusdem Civitatis, An. 693. celebrato. *C. 7.* Refertur à *GRATIANO Can. 17.* *DIST. XVIII.* sub numero *Cap. 6.* hujus Concilii, sed truncatus; ideòque, ut in Concilio habetur, hic describetur; quæ enim resecta sunt argumento favent. *Grandis populo datur emendationis correctio, si gesta synodalia, dum quandoque peraguntur, relatione Pontificum in suis Parrochiis publicantur.* Quæ emendandi populum ratio ex duplici capite petitur: 1°. Ex ipsa culparum cognitione, quam accepit ex publicatione, & remediorum quibus curantur. 2°. Ex autoritate medicorum, fiduciaque in illis. „Et ideò plena decernimus unanimitate connexi, ut dum in qualibet Provincia Concilium agitur, unusquisque Episcoporum ad monitionibus suis intrâ sex mensium spatium, omnes Abbates, Presbyteros, Diaconos, atque Clericos, seu etiam omnem Conventum Civitatis ipsius, ubi præesse dignoscitur, nec non & cunctam Diocesis suæ plebem aggregare nequaquam moretur; quatenus coram eis publicè omnia referata, de his quæ eodem anno in Concilio acta, vel definita extiterint, plenissimè notiores efficiantur.

„Habita ergò ratione utilitatis populo proventuræ ex hac publicatione, uno ore præcipimus, ut quilibet Episcopus è Concilio Annuo redux, convocet Clerum Sæcularem & Regularem, & Plebem Civitatis, cum Clero, & Plebe Dioceseos, ibidemque legendos Canones curet à Concilio conditos: profectò etenim pravorum severitas extirpari, dum Canonica instituta, ad agnitionem eorum observanda, modis omnibus inducuntur.

„Vitiolorum extirpatio fit cognitione Constitutionum Canonicarum; ita scilicet, ut, quæ sint, aut præteritis gestis, aut in præsentibus constitutis, nullus his contradicere audeat, nullus ea reverberare præsumat, nullus non implere contendat; sive veteres, sive recentes, tantam in se ipsas reverentiam excitant, ut nemo contrâ illas loqui audeat, & quisque conetur observare.

„Si verò nihilominus contingeret quod has constitutiones aliquis transgrediat, hunc volumus per duos menses communionem Ecclesiæ esse privatum; quòd si quispiam ea parvipendenda crediderit... nec non potius earumdem definitionum fautor benevolus extiterit, sententia excommunicationis duorum mensium curriculo persistat usquequaque.”

Cum *Capitularia* Regum Franciæ circa negotia Ecclesiastica, inter Constitutiones Ecclesiasticas accenseantur, hic referre fas esset illorum loca, quæ Publicationem *Capitularium* præcipiunt, sive Episcopis, sive Comitibus. Sed quia hæc loca collecta sunt à *BALUZIO. n. 15. 16. 17. Prælection.* in illa, sufficere ut ad citatos numeros remittamus.

Interea observabimus, *Heraldum*, Archiepiscopum Turonensem, post compositam nonnullorum *Capitularium Summam*, illam publicasse in Synodo Diocesanâ An. 858. Qua in re Regum voluntati, qui illa condiderant, sese conformavit, nec non Ecclesiæ perpetuæ praxi, quæ suarum Legum publicationi semper providit, ut obligandi vim haberent.

Veritatem hanc agnoscit *LEO IV.* rescribens ad Episcopos *Britanniæ*, qui illum super diversa Capita consuluerant. Perpenso etenim quòd necessaria sit Canonum Publicatio, quòdque illius cura Episcopis incumbit, ait, *Cap. 1.*, Episcopos non posse Canones ignorare, quia ipsorum fuit illos in Conciliis promulgare, ac etiam recipere, idque ab ullis aliis usurpari non possit, quod his verbis exprimit. *Cum in sacris Conciliis ab Episcopis promulgata sint regulae, & receptæ, quis extrâ Episcopos promulgator Canonicarum quiverit esse sententiarum?* Relata verba subministrant occasionem distinguendi tria genera Canonum.

Primum est eorum, qui ab ipsis Conciliis conditi sunt. Alterum est eorum, qui ab aliis Conciliis Generali-